

اوپنات گومر میسور عمری

هفته لقی سیاسی ، ادبی ، علمی غزته در

جلد : ۳

سنه : ۲ ۲۰ ربیع الاخر ۱۳۳۶ جمعه ایرتسی ۲ شباط ۱۹۱۸ نومرو ۲۲ — ۵۳

اجمال افکار

فاضل محترم علی امیری افندینک عرفان ملیسز حقنده اوتهدنبری صرف ایتکده اولدقلری کنجینه همت بتون محافل فکریاتمزجه معلوم اولدیخندن بو بایده سوز سویلکی زائد کورورز . مشارالیهک برعشق حقیقی ایله نوادر ملیه ومفاخر فکریه مزدن بوکره ساحه تبعااته وضع ایتدیرمکه موفق اولدقلری بر اثر کزیندن ، « کتاب دده قورقود » دن بحث ایتک ، شو حرب عالم شمولده بیله علم و عرفان ایچون وطن عثمانیده شایان افتخار بر فعالیت موجود اولدیغنی یار واغیار نظرنده اثبات دیمک اوله . جغندن ، برقاج سطرله اثر حقنده بعض مطالعات سردینی وظیفه دن عد ایدرز .

« قورقود دده » صدر اسلامک ترک رجال مشهوره سننددر . ترک ملیته عائد مشارالیه طرفندن غایت سلیس ونزیه برلسان ایله یازلمش بعض حکایاتی حاوی اولان بر اثرک برلین کتبخانه ایمپراطور . ریسنده بولندیغنی وقتیه علی امیری افندی استاد مز طرفندن معارف ناظر سابق شکری بک افندی یه خبر ویرلمسی اوزرینه درحال برلینه مراجعت اولمش و صورتی فطوغراف ایله استنساخ ایدیلهرک بورایه جلب اولمش ، بوکرده معارف نظارت جلیله سنجه کتاب شکلنده باصدیرلمشدر .

اثری تدقیق ایتدک ، حقیقت حالده ملیته مربوط اولان هر فرد ، بونزیه کتابک سلاستیه افتخار ایدیه بیلیر . لسانمک ساده لکنی انکار وترجعه ده افکارک آچیقجه افاده سی عدی الامکان اولدیغنی ادعا ایدنلره قارشو بو نفیس اثرک برقاج صحیفه سی مسکت بر جوابدر . طبقات منوره مز ایچون برخزینه اولان بو اثرک کوشه نیاندن قورتارلمسی خصوصنده مکرم استاد مز علی امیری افندینک واقع اولان همترین نه قدر متشکر ایهک ، بو بایده فدا کارقلر اختیار بیوران معارف نظارتنه ده اودرجه منتدارزم .

(مترابره) ه نظرأ (دایر) . — بحر خزر ك شرقند ایلک تصادف اولونان (سکیتر)
 عمومیتله (دای) اسمیله تسمیه اولنور [جلد ۲ صحیفه ۲۸ ، ۴۲۵] .
 (دایر) ك اك معروف ایل وایماقلىرى : (طوخارل) ایله (ساقاروللر) در [جلد ۲ صحیفه ۴۲۶] .
 اوروپا قطعه سنده (جتلى) ایله (دایر) برلکده یاد اولندیغى کي آسیا قطعه سنده دخی (جتلى)
 ایله (دایر) برلکده تذکار اولنورکه بوخصوص دخی (داک) ایله (دای) علملرینك عینی برنام
 اولدیغى یعنی (داک) کله سنك اصلی (دایك) اولدیغى تأیید ایدر . مابعدی وار

مقاعد ارطیه مریه فریقى

انور

عثمانیلرک اوروپاده کی مستملکاتی

عثمانیلر ، دور فتوحاتلرنده ، اوروپاده باشلیجه ایکی قطعه یی آله کچیرمشلردی : (ا ب) قریم
 و (واری ؛ ب) بالقان نیم جزیره سی و مشتملاتی . بوایکی مستملکه ، شمالده ، « آق کرخان »
 سنجاغی ایله التصاق پیدا ایتدیکی کي ، اوروپا و آسیاده کی ملک عثمانی قفقاسیه ، « تن حوضه سی »
 و قریم ایله برلشیوردی . لکن قفقاسیه نك استملاکنه لایقیله اهمیت ویرلمدیکندن امر تصرف یاریده
 قالمشدر . بوندن اولکی فقراتمزدده قریم و تارابعدن بحث ایتمش ایدک . بو مقاله ده بالقان یاریم آطه سیله
 ضماغنی موضوع مقال ایدر سهك عثمانیلرک اوروپاده کی مستعمراتی حقدنه جغرافیای تاریخی اعتباریله
 سویلنمی لازم کلن شیلری مختصراً تزییر ایتمش اوله جغز .
 بالقان ولواحق آنجق طونه نك ایدن و جغرافیا و جغرافیا نقطه نظرندن تعریفی ایله آکلاشیلیر ؛
 بونك ایچوندرکه اول بول بو فیضناك درمی تصویر ایده جکز :

طونه

طونه [قدیم ایستر ، ایستروس] قره اورمان [شوراپ و ولد ، فوره نوار] — باویه راده — دن
 چیقبار ؛ « قره دکز » د دوکولور ، بو نهر عظیم ، — که « ابدل » : و [وولغا] دن
 صکره اوروپانك اك بیوکیدر — درت حوضه دن کچر ویا ، تعبیر صحیحیله ، بو درت
 حوضه یی تشکیل ایدر . بونلر « اوروغرافیا » — فن جبال شناسی — اعتباری ایله محاطدر . هر
 دردندن کچدکجه ، طونه ، سویه سنی دکشدریر ؛ یعنی درت باصمق مریدیوندن اینهر . ایالات زائله
 عثمانیه دن بو سنه و « لاس » دیاری = صربستان بو حوضه لرک اوچنجیسنك بر قسمی ، افلاق
 بغدادی و بولغارستان دردنجیسنك هان عمومیتنی ترکیب ایدر .

جنوبی آلمانیا حکوماتنك بر قاچندن ، نسه و محار مملکتلرندن کچدکن صکره طونه بلغرادده
 ملک قدیم عثمانیه داخل اولوردی . « صاوا » ایله برلشدکن صکره طونه بر نهر مهیب حالتی آلیر .
 عمقی ، سرعتی زیاده لشیر . اووادن ایچنده بیوجک آطه لر تصادف ایدیلیر . جایینی قوه انباتیه

ایله مشهوردر . « بلغراد » نام قدیم [سبکی دونوم] جنوب شرقی أوروبا ایله وسطی أوروبا آره‌سنده بر عسکری کچیددر . استانبوله‌ده ویانه‌یه‌ده عینی مسافه‌ده‌در . « صوا » و طونه‌نك نقطه‌التصاقنده بر مثك تشکیل ایدن بو موقع عسکرینك قره طرفی قلعه ایله محفوظ ایدی . موقعك اهمیت عسکریه‌سندن طولاییدرکه سلاطین عثمانیه‌دفعات ایله بلغراده هجوم ایتدیلر . مختلف محاصره‌لردن صکره سلیمان قانی طرفندن [۱۵۲۱] آلدی . ۱۶۵۸ ، ۱۷۱۷ ، ۱۷۸۹ ده عساكر جاساریه طرفندن ضبط ایدلشدی ، ۱۸۰۶ ، ۱۸۱۳ ده دفعین ایله صربلرک آله کچمشدر .

دکزه طوغری سیرنده ، طونه ، ترکرک اوستریالیر اوزرینه غلبه‌سیله مشهور « قروچقا - [قروچقا] (۱۷۳۹) قریه‌سندن ، قدیم صرب حکمدارلینك پی تختی اولان « سمندره » [سه‌مندریا] ۱۷۱۸ ده نهمه‌لیلر ایله ترکرک بیتنده منعقد معاهده ایله مشهور « پساووفچه » [پساوویچ] کونیک قربندن بالورور « قولومباچ » [قولومباچ] ه واریر .

بورایه‌کلدیکنده نهر فارپات دربندلرینی صولده ، بانقان معبرلرینی صاغده بر اقیق ، ادعا اولونه‌بیلیرکه بو ایکی سلسله جبال طونه‌نك ایچنده پیدای التما ایدر . ایشته اونقطه‌ده دره عادنا کوکره ، چیلدیرر ، قاربازر . . . هر ایکی ساحل ، اوراده اوچر یوز مترو یوکسلکننده برر دیوار حالنده‌در . مهیب قایاقلر ، قره قره طاشلر سرنا اولور . بوندن طولاییدرکه اوراده سیر سفائن مشکدر . ازمنه قریبه‌ده دول ساحله بو عارضه‌لرک قالدیرملری ایچون عقد شرکت ایتشلردر .

« قلادوا » [قلادووا] یاریم اطه‌سی آشلدقدن صکره « آطه قلعه » = یکی اورشوه = فتح‌الاسلام [نوی‌اورسووا] اطه‌سی کورنیورکه بوراسی ۱۲۹۳ محاربه‌سندن صکره حکومت عثمانیه احوالیدن کف ید ایتکله برابرینه اداره عثمانیه‌ده قالمشدر . سبیه‌ده آطه‌نك بر موقع عسکری اولسیدر . اگر بوقومسال صربلرک آلدن اوله‌جق اولورسه مجارستانه عائد اولان سواحل ، « اسکی اورشوه » [آبت‌اورسووا] قولایقله دوکیلور . آطه قلعه‌نك اهمیت اسکیدن بری تقدیر ایدیله‌کلشدر . بورالرده طونه‌نك جریان سرعت پیدا ایدر . ساعتده همان ۶۰۰۰ مترو آقار . بو کردابك اسمی « تیمور قیو » [بورت‌دوفر] نام قدیم [ترایان] قیوسیدر - احوالیده افلاقه عائد « چهره‌چ » [چره‌چ] قصبه‌سی جوارنده ، ایمپراطور تراپانك عهد حکومتنده رومالیر نام بر کیلومترو اوزونلقنده بر کوپری قورمشلردی که کرک دره‌نك جریان عصبیسی ، کرک دهور و اعصارک مروری اتقاضنی حالا دویرمه‌مشدر .

« ارشوه » دن صکره طونه مملکت عثمانیه‌نك ایچندن کچردی . طونه‌نك ملک عثمانیه دخولندن صکره « برزایلقه » [برزایالانقا] صاغده قالیر .

شو معلوماته اساس اتخاذایتدیکنز « لاواله » اثرنده دیورکه « پلقه » صربستان و بولغارستان شهرلینك همان جله‌سنك استحکامات مقتاده‌سیدر . ترکرک دیوار آرقه‌سنده تحصن ایدرک پلقه‌لردن اوزون مدت مقابله ایدرلردی .

« برزایلقه » صکره طونه اعوجاجلی یرلردن کچر . نهایت بولغارستان ایله صربستانك حد فاصلی عد ایدیلن « تیموق » چایی آلیر . بر آرز جریاندن صکره ودینه واریلیر . بو شهرک موقعی ذی‌اهمیتدر . طونه‌نك اوچ نقطه عسکریه‌سندن بریدر ؛ کوچك افلاق قطعه‌سنه ، اردل‌کچیدلرینه ، حرب مدخلرینه حاکمدر ؛ و قتیله نیشه کیدن واوراده « استانبول - ویانه » یولیه برلشن جاده‌نك مخرجنه ناظردر .

بو شهرک قارشيسنه « قلفات » اصابت ايدر. او جوارده ۱۶۸۹ ده ترکر نيمه ليله مغلوب اولمشلردى. قلعه پازواند اوغلنك مدافعه سيله مشهوردر. قلفات قصبه سنك قارشيسنده بو نام ايله بر آطه جق ده وارددر. قريم محاربه سی اثناسنده بو نقطه ترکر طرفندن احكام ايدلشدى. روسلر بالورور صربلری آياقلانديرمق وبالقاللری اورادن چويرمك املنده ايديسه لردى بو تحکيمات سايه سنده اكا موفق اوله مدیلر.

« ودين » دن صكره دره دها زياده كنيشك پيدا ايدر. اورادن اعتباراً آطه لر آغالر ، اورمانلرله مستوردر. صولده « ارکول غراد » ، « لوم » ، « سيورى پلقه » ، « راهوه » پلقه لر ينك اطرافى مظهر سقى اولور. آندن صكره طونه « نيكبولى » يه كلير. بو شهرک بايىسى ايمپراطور تر اياندر. شهر « اوسا » ايله « آلتوتا » نك التصاق نقطه سنده مبنى بولنديغندن اهميت عسكريه يى حائزدر. وقتيله پك مستحكم ايدى . قارشيسنده افلاقه ماحق « طورنو - ماغوره ل » قصبه جنى وارددر. ۱۲۹۸ ده روسلر « نيكبولى » كوپرسنك قديم مبدأى اولان بورانك اسباب تدافيه سنى يقمشلردى . بو نقطه حاكميتله ترکر بيوك « آلتوتا » واديسنى مراقبه لرى آلتنده بولنديرييورلردى . « نيكبولى » ايله ده « غبروه » دربندن چكن بالقان يولى مدخلى آلرنده ايدى . « نيكبولى » يلديرم بايزيد خانك اتفاق صليبي يه ، « قورقوسز ژان » ك قوماندا ايتديكى فرانسر شواليه لرى ايله مجار قرالى « سكيسموند » ه قارشى مظفريت مهمه سيله مشهوردر. « نيكبولى » ۱۸۱۰ ده روسلرک دوچاره ضبط وتخرىبي اولديغى كى ، ينه آنلر ۱۸۹۲ ده بو بلديه استيلا ايتمشلردى .

نيكبوليدن صكره « زشتوى » كذا ۱۸۱۰ ده روسلرک آلنه دوشمشدى . زشتوينك آلتنده ، وديندن اعتباراً شرقدن غربه آقان طونه شماله متوجه اولور وبالقاللرده اك اساسلى اوچ ترك بلده عسكريه سندن برى اولان روسجغه كلير . « روسجق » « قره لوم » ك منصبى جوارنده در. اورادن روسيه دن استانبوله كيدن وياش ايله بكرش دن چكن يول بيدار اولور. روسجغك تقريباً قارشيسنده « يركوى » قصبه سى روسلرله ترکرلرک بر چوق محارباتنده بيوك بر رول اوينامشدر. ۱۲۸۹ ده يركويك استحکاماتى روسلر طرفندن نقض ايدلشدر . روسجق ۱۸۱۰ ده وصوك محاربه ده روسلرک آلرينه دوشمشدر. ۱۸۱۰ محاربه سى هم اوزون سورمش ، هم ده متعدد هجوملرله مشهور اولمشدر. « باتين » آدى بر كويده - كه روسجق ايله زشتوى آره سنده در - روسلرک بر مظفريتى روسجق قبولينى كنديلرينه فتح ايتمشدر .

روسجقدن اوتده طونه چتاللىير. دره نك اختلالاتندن صكره « طوتره قان = طوتره قاي » [°] ده جريانده ينه انتظام رونما اولور. بو كوچك شهر روسجق ولسلستره آره سنده اهميت عسكريه يى حائز بر نقطه اوزرنده كائن بولونديغندن صكره لرى تحكيم ايدلشدى . « آرديش » آياغنك ياننده وطوتره قانك قارشيسنده افلاقه عائد « اولتينجه » قريه سى موجوددر . هر محاربه ده ، شمالدن كلن اعدا افلاقدن بولغارستانه بو ممر دن كچمشلردر . روس محاربه سنده ترکر اولتينجه يى آله كچروب اوراده ائى بر جنك ايتمشلردى .

بورادن صكره بحث ايتديكمز اوچ نقطه مهمه عسكريه دن برى اولان « سلستره » يه كچيلور . سلستره شمن اوزرنندن بالقانه كيدن يولك باشيدر . ۱۷۷۳ و ۱۸۰۹ ده روسلر بوراسنى آلهمامشلردى . ۱۸۲۹ ده بيوك بر محاصره دن صكره ضبطه موفق اولديلر . ۱۸۵۴ ده پك چوق محاصره ايتديلر

[°] شو صوك املا قاتار تلفظنه كوره در.

ایسپه ده شمر اوله مدی . بولغارستانک تشکیلنده امارت جدیدیه ویریان بو بلده ، ایکنجی بالقان حربندن صکره رومانیا به نصیب اولشدر .

« روسبق » ، « سلستره » ، « شمنی » عسکری نقطه اعتبارندن فوق العاده مهم اولان بر مثلك زوایاسیدر . بو مثلك بالقانلرک پیشگاهنده عثمانیلرک قلعه سی مقامنده ایدی . « سلستره » دن اعتباراً طونه شماله توجه ایدر . و جریاننده انسجامسزلقلر باشلار . كذاك بطاقلقلر ، بیوك آطه لرده رونما اولور . بطاقلقلر ایچون « راسوه » صاغده قالیر . هواده اوستلرده وخیمدر . دره نك صاغ ساحلی بالنسبه دها آز بطاقلقلی حاویدی . اورالرده مینی « هرشوه » ۱۸۰۹ . ۱۸۲۸ . ۱۸۵۴ ده روسلر طرفندن آلتشدی .

بر آز تنظیم امور ایدن طونه « هرشوه » نك آلتنده ینه انسجامنی ضایع ایدر . و «ماجین» قصبه سنه کلیر . ۱۸۰۹ ، ۱۸۲۸ ، ۱۸۵۴ ده بو شهرده روسلرک پامالی اولشدی . قدیم بو شهر « ابرائیل » شهر مستحکمك خداسنه کدیکندن اهمیتدار ایدی . ۱۸۲۹ ده بوراسنك تحکیماتی روسلر فسخ ایتدیلر . ابرائیه مالکیت سایه سنده افلاقی قولایقله چویره بیلیرلر ، بغدادنه کیررلر وآشاغی طونه یی محافظه به قدرتیاب اولورلردی . بوتك ایچون روسلرک دفعات ایله محاصره سنه معروض قالدی لکن عهد حاضرده بواهیئت زائل اولشدر . ۱۸۵۴ ده روسلر باشلیجه بورادن طونه یی کچمشلردی . ابرائیلدن صکره « سه رمت » آياغنك جوارنده « قلاس » نام بیوجك قصبه به کلینیر . قریم حربنده روسلر بورادن ده کچمشلردی . « رنی » دن صکره هر آرتق شماله طوغری آقیوب غربدن شرقه جریان ایدر . قولار چوغالیر ، لکن « ایساقچی » دهینه برایشیر . یوراسی هرک منصبلرینه نظارت ایچون کوزل بر موقعدر . « طولچی » ده اوپله در . قریم محاربه سنده بو شهر آلتشدی . و روسلر بورادن هر ی کچمشلردی . « طولچی » قدیم اهم ایدی ، چونکه « اسماعیل » شهر یله برلش بیلوردی . طولچینك اوستنده طونه بر چوق قوللره منقسم اولور . بونلردن بری ۱۸۵۶ پارس معاهده سنندن بری موسقوفلرک ید تصرفنده در : برنجی قول « چتال » آطه سنندن آیریلیر واورادن طونه ایکی اساسلی قسمه انقسام ایدر : بونلردن برنجیسی « کلیا » آغزیدرکه شماله متوجه اولور ، اسماعیلدن وکلیا - کلی دن کچر . اسماعیل ، اعصار سالفه ده ترکلر ایچون ابرائیل قدر مهنیدی . (دفعاتله روسلرک محاصره سنه دوچار اولدی . ۱۷۹۰ ده جنرال « صوواروف » ك هجوميله سقوط ایتدی . و بتوك اهالیسی قتل عامه اوغرادی . کلیا واسماعیل ۱۷۹۲ دن ۱۸۵۶ به قدر روسلرک اداره سنه کچدکن صکره افلاقه اعاده ایدیلان « جنوبی بسارابیا » ۱۲۹۳ محاربه سنندن صکره رومانیا دن روسیه به (برلین معاهده نامه سی) ایله انتقال ایتدی . کلی منصبی بر چوق اوفق قوللره انقسام ایدر . اوراده سیر وسفر مشکلدیر . ایکنجی قسم واصل منصب « سنه » در . جنوب شرقی به مائلدر . بو منصب « خضر الیاس » و « طوناوچ » اسملریله ایکی به مفترق اولور .

طونه منصبلری ۱۳۸ کیلومترو امتداتنده اولوب ده لئا - چتال ، « به تی » (کلی ایله سنه آراسنده) ، آطه لرندن مرکبدر .

خضر الیاس (سنه ایله خضر الیاس آره سنده) ، و « پورتچا » (خضر الیاس ایله طوناوچ آراسنده) دکن ایله طونه آراسنه طیقیشان یاریم آطه « دوبریجه » در . اقلیمی بر باد ، لکن بعض سنه لر محصولی فوق العاده برکتیدر . قریم مهاجرلرینه وطن اولشدر . باربار هجوملری اثناسنده یغما کرلر اکثریا « دوبریجه » دن کچرلردی . بالقانلرک آشاغی قسمی طریقيله ، « طوبریجه » دن

« مریج » حوضه سنه واستانبوله کیدیلیر . بونک ایچوندرکه رومالیر « راسوه » دن کوستنجه یه قدر بر دیوار و بر خندک ایله « دوبریجه » یی سد ایتیشلردی . بو دیوارک انقازی حالا مریدر . ترکلرایسه « ابرائیل » و « اسماعیل » موقعلرنی تحکیم ایتک صورتیله هم نهرک صول ساحلنه حاکم اولدیلر ، همده « دوبریجه » یی کندیلرینه مفتوح ایتدیلر . طونه نك صاغ ساحلنی ، روسلر ۱۸۱۰ ، ۱۸۲۹ ، ۱۸۵۴ ده « دوبریجه » یه استیلا سایه سنده طوته بیلدیلر . قریم محاربه سنده اورایه داخل اولان بر فرانسه قول اردوسی قولرایه طوتیله رق بی مختانه بر صورتده رجعته مجبور اولدی .

[مابعدی وار]

محول نوری

تاریخ زراعت عثمانیه ترقیقاشره :

مشهور اسکی چیچک مراقیلرندن

فنی محمد چلی

تاریخ زراعت عثمانیه نك چیچکچیلکه تعلق ایدن فصول ومباحثنه دائر بوندن اول کرک ادبیات عمومیه مجموعه سنده کرک اقدامده نشر ایدیلن بعض مقالاتده ، اجدادمرک بیوک برمراق واهتمامه باغچهلرنده یتیشدیردکری چیچکچیره قارشى شایان دقت برذوق ادبی ایله شعرلر ، منظومه لر سویلد - کلرنی بیان ایتیش و بونلرک . لایئاسجه بعضیلرنی ده ذکر ایتیشدک . یوکی ذوقاً ظریف ، حساً رقیق ، تاریخاً شایان تذکار مشهور هوسکارلر آرمه سنده چیچکچرک مختلف نوعلرینه قارشى منظومه لر انشادایدن برذات داها واردی که بوده « فنی محمد چلی » دی . « فنی چلی » ، « تحفة الاخوان » نامیله چیچکچردن باحث ، سراپا منظوم بر رساله یازمش بونی (ابراهیم خان زاده محمد) بکه تقدیم ایتشدی . چونکه عین زمانده محمد بکده چیچکچری پک سوهر ویتشدیرمک خصوصنده بیوک برمهارت ابراز ایدردی . « فنی چلی » ، محمد بکک چیچکچره اولان محتبنی :

بک افندی او فاضل دانا
آیلدی چون « شکوفه » یه رغبت
باغ طالمده بر خوردار اولسون
ایده اجدادنه خدا رحمت

قطعه سیله بیلدیرمش ودعا ایتشدی . مومی الیه فنی ، زماننده « فنی محمد دده » دیه شهرت بولمش بیوک بر ذاتدی . چونکه کندینی « جهانگیری حسین افندی » و « بروسه لی صالح دده » کی ذواتدن خلوتی ومولویک اکتساب ایتیش و کوپرولو زاده فاضل احمد پاشایه بر قصیده تقدیم ایدمرک جزیه کاتبکی ومصاحب یادشاهی کی مأموریتلره نائل اولشدی . کندینی صاحب دیوان برشاعردی . فقط بونی « هزار غرادل » « احمد پاشا » نك اوغلی اولان « فنی بک » ایله قاریشدیرماملیدر . معلومدرکه مومی الیه ده شاعر ایدی . فقط (۱۲۲۳) ده وفات ایتشدی .